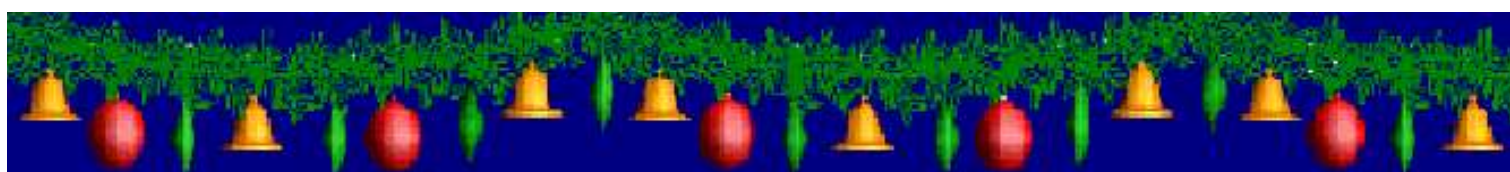

NUMMER 65
JAARGANG 13-DECEMBER 2024

DE DRUKTEMAKER

Tweemaandelijks infoblad van het Nederlands Drukkerij Museum/Leeuwerik 8 - 4872 PH Etten-Leur - info@nederlandsdrukkerijmuseum.eu

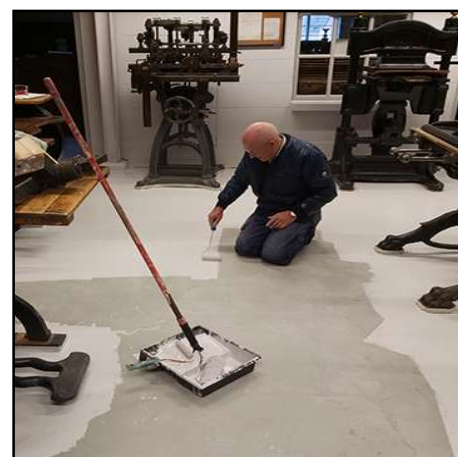
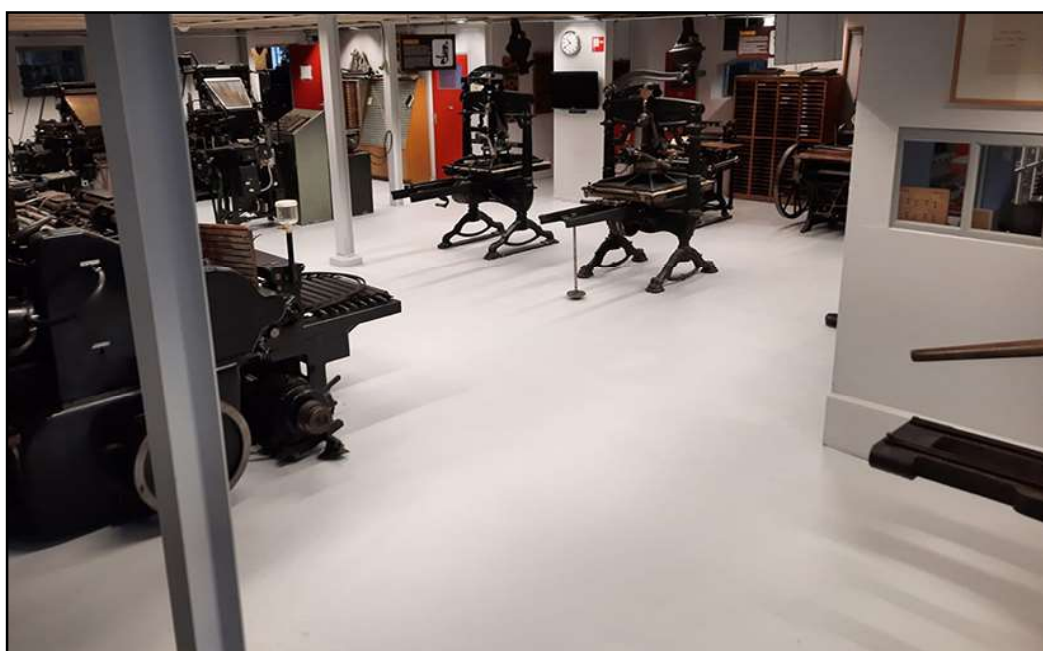

DE VRIJWILLIGERS VAN HET NEDERLANDS DRUKKERIJ MUSEUM WENSEN ALLE LEZERS VAN "DE DRUKTEMAKER" EEN GELUKKIG, MAAR VOORAL EEN GEZOND 2025!

VLOER IN DE MACHINEZAAL KRIJGT NIEUWE LAAG

De vloer van onze machinezaal was weer toe aan een opknabbeurt. Dit was voor de derde keer sedert 2014. Toen hebben we de bruinrode vloer vervangen voor een grijze. Met betonverf. Na vijf jaar werd deze in 2019 weer vernieuwd, wéér met betonverf.

Nu voor de derde keer waren we van plan om de opknabbeurt beter aan te pakken, b.v. met een epoxylaag. Gemaakte offertes van bedrijven bleken véél te duur uit te vallen en bovendien moest er dan alles uit. Dat bleek een onmogelijke opgave, drukpersen kun je niet zomaar verplaatsen en bovendien, waar laat je ze dan. Vandaar dat er tijdens een bestuursvergadering werd besloten om het zelf te doen, maar nu wel met een goede coating. Dat gebeurde dan ook, getuige het resultaat. Alle vrijwilligers, die hieraan hebben meegeholpen, **BEDANKT** voor jullie temeloze inzet.

KRO-NCRV ZOCHT EN VOND IDEALE LOCATIE VOOR FILM 80-JAAR BEVRIJDING IN 2025

*Beste bestuur van het
Nederlands Drukkerij
Museum,*

*Voor KRO-NCRV zijn
wij een jeugdserie aan
het ontwikkelen die zich
afspeelt in de Tweede
Wereldoorlog. We zijn
op zoek naar een oude
drukkerij (in de stijl van
jaren '40) waar we in het
najaar een scène kunnen
filmen waar een verzets-
groep illegale kranten aan
het drukken is. Zou dit
wellicht in uw museum
zich kunnen afspelen? Of
weet u wellicht een andere
geschikte plek.*

*We horen graag van u.
Vriendelijke groet,
Leonie Fransen
Redacteur KRO-NCRV*

Met bovenstaande tekst, die we via de mail kregen op 27 februari van dit jaar begon er voor het museum een spannende tijd. Er werd gevraagd of onze locatie geschikt was. Daar zeiden we geen nee tegen en we nodigden de aanvragers uit om op bezoek te komen. Onze locatie werd akkoord bevonden om er opnames te maken.

In onze kleine drukkerij werden teksten gezet en gedrukt in een sfeertje gecreëerd uit de jaren '40-'45 van de vorige eeuw.

Vervolgens kregen we als opdracht het maken van twee teksten gezet met losse letters, zoals dat toentertijd ook gebeurde. Eén van die teksten was een trouwkaart anno 1944 en de andere was een typische verzets-tekst. Dit soort teksten werden tijdens de oorlog onder de lokale bevolking verspreid om ze op de hoogte te houden van wat er allemaal speelde in de omgeving. Daarin werden ook bepaalde Duitse maatregelen aangekondigd. Maandagmiddag 21 oktober omstreeks 14:30 uur arriveerden de filmploeg bij het museum en

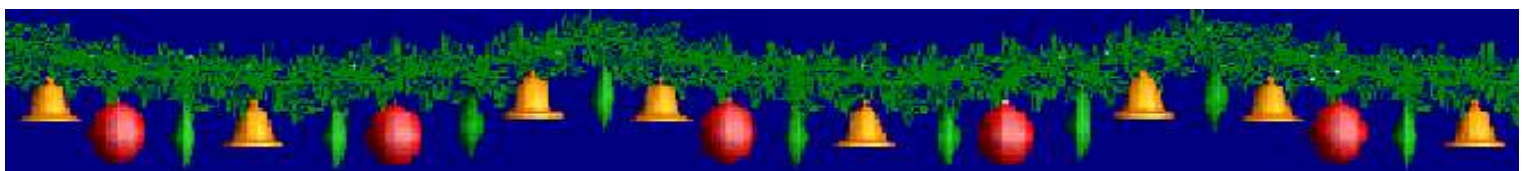
Met veel materiaal streek een filmploeg van zo'n 13 medewerkers neer aan de achterzijde van het museum.

De „hoofdrolspelers” ontkwamen niet aan het poedertje van de visagiste.

begonnen direct met uitpakken en installeren van hun apparatuur, zoals camera, geluidsapparaten en kleding. Zo werd ondermeer de verlichting van de kleine drukkerij aangepast, de ledverlichting werd vervangen door 40 watts lampjes, de TL-balken moesten uit, want dit was er toen allemaal nog niet. Ook de „hoofdrolspelers” werd verzocht om hun dagelijkse kleding te verwisselen voor meer authentiekere kleding uit de jaren '40-'45. Er werd geen detail overgeslagen. Horloges moesten afgedaan worden en ook moderne brillen konden niet. Voor de

handzetter viel dit niet mee, want hij moest een klein stukje zetten. Drukker Cees moest een acteur een verkorte cursus geven hoe een trapdegelpers werkte en daaraan moest hij toch even wennen. Maar uiteindelijk na zo'n 4 uur filmen vond de regisseur dat het er allemaal goed op stond. We mogen niet alles verklappen, maar wel dat er een serie in de maak was van een aantal uitzendingen voor Zapp NPO3, een zender voor de jeugd. Deze serie gaat lopen vanaf 14 maart 2025. Wij zijn benieuwd wat het allemaal gaat worden. We worden op de hoogte gehouden.

KONINKLIJKE JOHAN ENSCHEDÉ

Koninklijke Joh. Enschedé is een drukkerij voor het produceren van postzegels, waardepapieren en beveiligde waardedocumenten en is gevestigd te Haarlem. Tot eind 2016 fabriceerde de Haarlemse drukker Johan Enschedé ook de drukorder van bankbiljetten dat nu integraal naar Duitsland en Groot-Brittannië gaat ten gevolge van een grote Europese aanbesteding.

Izaak en Johannes Enschedé.

1703

Izaak Enschedé start een kleine drukkerij in Haarlem. Samen met zijn zoon Johannes, naar wie het bedrijf is vernoemd, legt hij de basis voor een onderneming die inmiddels ruim drie eeuwen oud is, nog steeds springlevend is en acht opeenvolgende generaties Enschedé-familieleden aan het roer heeft gehad.

1737

De kleine drukkerij groeit uit tot de officiële drukker van de stad Haarlem en produceert een van de oudste kranten ter wereld.

Directieleden en personeel staan bij een drukpers, die de kranten drukte.

1810

Johan Enschedé drukt z'n eerste bankbiljet voor gebruik in Nederlands Oost- en West-Indië. Dit wordt in 1814 gevolgd door de pro-

ductie van de eerste Nederlandse bankbiljetten, gedrukt voor de nieuw opgerichte Nederlandse nationale bank. Het wordt in de volksmond 'roodborstje' genoemd, vanwege de rode kleur en muzikale versieringen. Talrijke aangenaam ogende bankbiljetten van de hoogste kwaliteit volgen.

1866

De eerste postzegels met de afbeelding van Koning Willem III worden geproduceerd. In de decennia die volgen, worden postzegels geproduceerd voor bijna alle landen ter wereld, wat een belangrijk onderdeel werd van het portfolio van Johan Enschedé, waarmee het bedrijf wereldmarktleider wordt. In de decennia van 1900 tot 2000 ontwikkelt het bedrijf zich tot een leider op het

Prins Bernhard op bezoek in de drukkerij.

gebied van hoogwaardig veiligheidsdrukwerk en produceert het nieuwe producten zoals cheques, visa's, belastingzegels, certificaten, enzovoort.

2000

Johan Enschedé wordt een van de eerste drukkers van eurobankbiljetten. Door te voldoen aan de hoge kwaliteits- en veiligheids-eisen en als een van de meest efficiënte drukkerijen, heeft Johan Enschedé veel aanbestedingen in deze uiterst competitieve markt kunnen winnen.

Lees verder op pagina 4

KONINKLIJKE JOHAN ENSCHEDÉ

vervolg van pagina 3

2003

Johan Enschedé wordt Royal Johan Enschedé. Drie eeuwen van

betrouwbare leverancier, producent, adviseur en vernieuwer heeft Hare Majesteit Koningin Beatrix doen besluiten om ons de titel 'Royal Warrant Holder' te verlenen, ter gelegenheid van de viering van het derde eeuwfeest in 2003.

2013

De familie Enschedé verkoopt het merendeel van haar aandelen in Royal Johan Enschedé aan twee private equity partijen, waardoor het bedrijf een nieuwe veelbelovende toekomst in de internationale high security printing wereld kan betreden.

2016

Koninklijke Johan Enschedé kondigt haar nieuwe focus en strategieplannen aan als High Security Printer op de internationale markt voor Postzegels, Visa's en Belastinglabels, samen met snelgroeiende markten zoals 'merkbescherming' en 'anti-namaak'.

2017

Koninklijke Johan Enschedé heeft haar nieuwe organisatiestructuur geïmplementeerd en haar nieuwe bedrijfsstrategie uitgevoerd na de transitie van vorig jaar.

2019

Royal Johan Enschedé lanceert Notable. Deze interactieve bankbiljetten zijn voorzien van Augmented Reality waardoor het bankbiljet tot leven komt. Bedrijven en organisatoren kunnen de biljetten gebruiken als betaalmiddel en hun bezoekers een aandenken aan het evenement of bezoek bieden.

2019-2022

Royal Johan Enschedé lanceert diverse innovaties die unieke gedrukte producten combineren met digitale oplossingen en toepassingen: Bankbiljetten en Postzegels met augmented reality, postzegels met unieke individuele datamatrixcodes, cryptozegels & NFT's en postzegels met RFID- en NFC-chips voor track & trace en persoonlijke berichtgeving.

2020

Koninklijke Johan Enschedé neemt de security printing activitei-

ten van JEA (Johan Enschedé Amsterdam) over. Met deze overname breidt Koninklijke Johan Enschedé haar activiteiten uit op het gebied van documentpapier, diploma's, stembiljetten en voedsel etiketten en versterkt hiermee haar positie in de secure printing markt.

2021

Royal Johan Enschedé ontvangt officieel Food Safety Management Certificaat. Deze certificering breidt de mogelijkheden van onze organisatie en de mogelijkheden voor klanten om hun kostbare producten bij Royal Johan Enschedé te laten produceren verder uit.

2023

Royal Johan Enschedé wordt overgenomen door Authentix, Inc., een wereldleider in Authentication and Security Printing. Deze overname stelt het bedrijf in staat om zijn marktaandeel verder uit te breiden in kernactiviteiten, waaronder veilig postzegelprinten, paspoorten, stembiljetten, belastingzegels en zijn snelgroeiende digitale aanbod, zoals herdenkingsbiljetten en digitale crypto-postzegelplatforms, waaronder blockchain.

BRON: WIKIPEDIA

Foto onder: Gedenksteen t.g.v. het 150 jarig bestaan van het bedrijf.

Beste lezer,

Het jaar 2024 loopt zo langzamerhand op een „eindje” en de Kerstdagen en Oud en Nieuw zijn in zicht. Meestal een periode om het jaar te overdenken wat er allemaal heeft plaatsgevonden. Ik heb het dan natuurlijk over ons Nederlands Drukkerij Museum. We hebben geprobeerd om er

een soort van kerstnummer van te maken. Of dit gelukt is hoor ik graag van u.

Voor 2024 is het de vijfde uitgave van onze Druktemaker. Cees Jochems en ondergetekende proberen elk jaar weer een aantal Druktemakers met interessante grafische nieuwtjes voor u samen te stellen. Dit is niet altijd even gemakkelijk, maar uiteindelijk wel leuk om te doen.

Volgend jaar gaan we het 14e jaar in met nummer 66.

Het afgelopen jaar is er in museum veel gerealiseerd, denk b.v. maar even aan het vervangen van de

staldeuren door kunststofdeuren met dubbel glas, wat het energieverbruik aardig deed dalen.

Het grootste karwei was natuurlijk de vloer van de machinezaal vernieuwen, ditmaal niet met betonverf, maar met epoxy. Een karwei waarvoor we 1½ week moesten sluiten. Het is allemaal gelukt.

Een ander groot karwei was natuurlijk onze tentoonstellingsruimte op de bovenverdieping helemaal te voorzien van vloerbedekking.

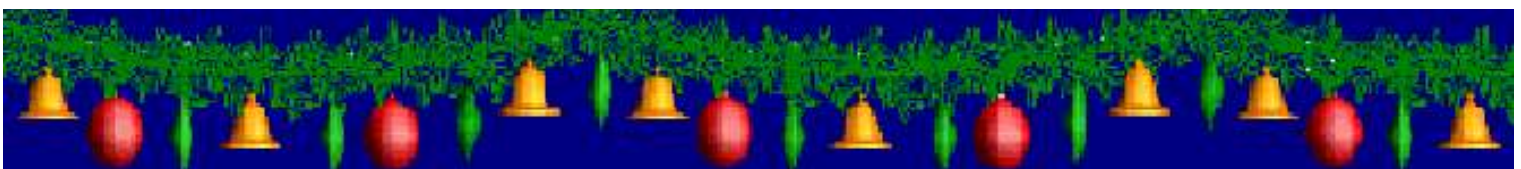
Ook de tentoonstelling van cartoonist Peter van Straaten, die vanaf 26 mei open ging voor

bezoekers is een groot succes geweest en is verlengd tot 14 januari 2025. Dus als u deze nog wilt zien kan dat nog net.

Er is met alle vrijwilligers het hele jaar hard gewerkt om het museum draaiende te houden en daar kunnen we trots op zijn.

Tot slot ga ik op deze plaats u allen, namens alle vrijwilligers van het Nederlands Drukkerij Museum, fijne Kerstdagen en een gelukkig maar, vooral gezond 2025 toewensen.

Was getekend,
Frans de Nijs

UITBREIDING BIBLIOTHEEK NEDERLANDS DRUKKERIJ MUSEUM DRUKKERSFAMILIE VERDUSSEN

In 2023 kregen we van een vrijwilliger Rob de aanbieder of we geïnteresseerd waren in „oude boeken”. Nu zijn wij als Nederlands Drukkerij Museum altijd nieuwsgierig naar oude objecten, zolang het maar te maken heeft met het oude ambachtelijke grafische vak.

Daar voldeden deze boeken aan. Ze werden ons aangeboden door mevr. Joke de Leeuw uit Etten-Leur. Het was een verzameling van haar man, Guillaume de Leeuw, die 22 jaar geleden al was overleden. Omdat ze ging verhuizen had ze de boeken gevonden en daar ze niets had met deze boeken kwamen ze uiteindelijk naar het museum. Guillaume de Leeuw had bij leven een hele verzameling opgebouwd met deze boeken o.a. met behulp van Boekhandel Louis Weijts uit Bergen op Zoom. Samen „struinden” ze antiekmarkten af in Antwerpen.

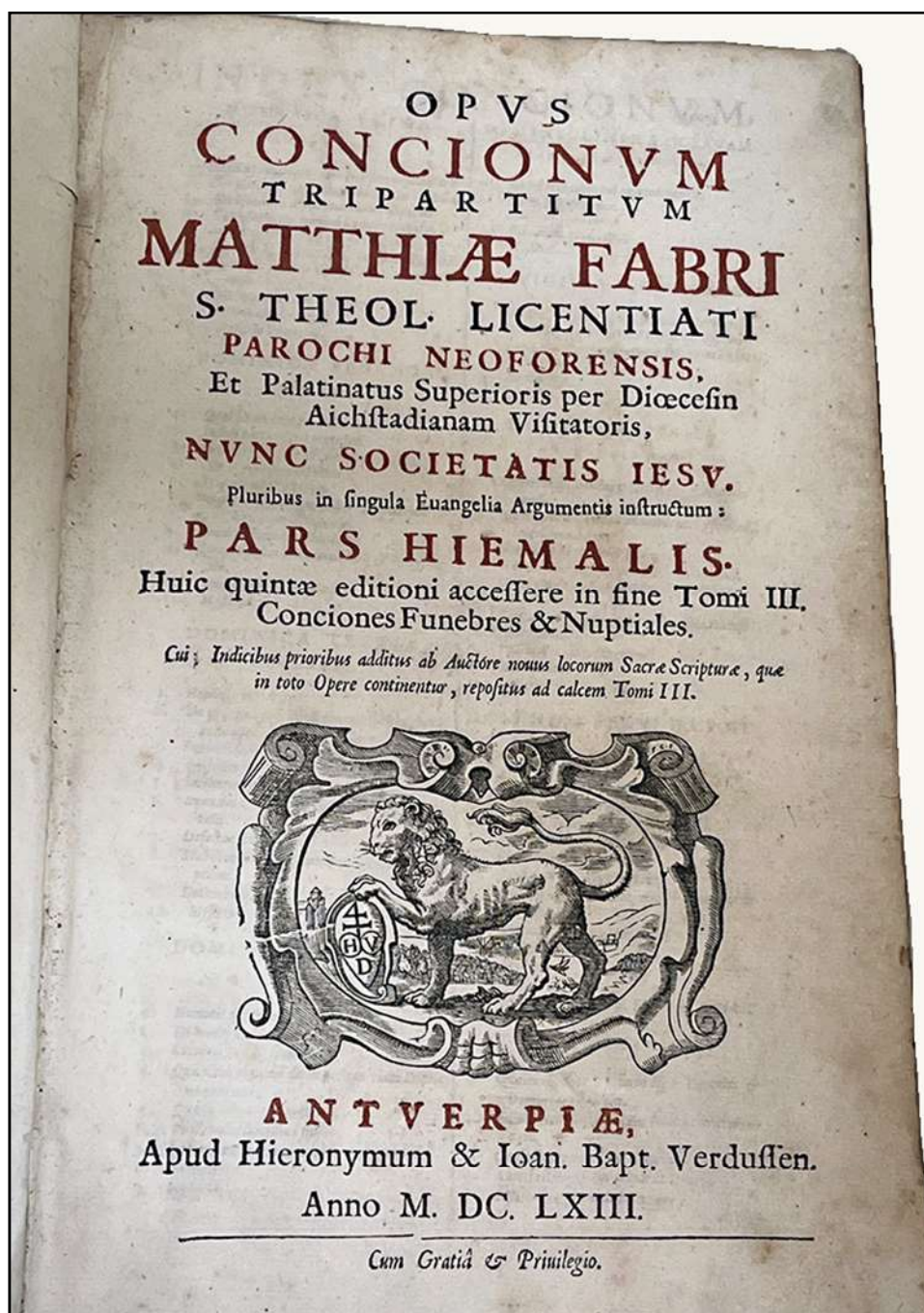
GESCHIEDENIS VAN DE BOEKEN:

Familie Verdussen is een dynastie van drukkers in Antwerpen, beginnend met Hieronymus Verdussen I aan het einde van de zestiende eeuw en eindigend rond 1800. Veel andere drukkers in Antwerpen zijn ook via huwelijk verwant aan de Verdussens. Ze specialiseren zich in eerste instantie in religieuze werken en werken in het Spaans, maar publiceren later ook kranten, almanakken, poëzie en wetenschappelijke werken.

Hieronymus Verdussen is dus de eerste van zijn familie: hij begint omstreeks 1589 in Antwerpen een uitgeverij-drukkerij-boekwinkel. Vele nazaten

Mevr. Joke de Leeuw overhandigt met één boek officieel een groot aantal boeken. Rechts Rob Apon, vrijwilliger, die er voor zorgde dat de boeken nu in het museum zijn.

De titelpagina van één van de boeken handelt over een Preek in drie delen geschreven door Matthias Fabri. Anno: 1663.

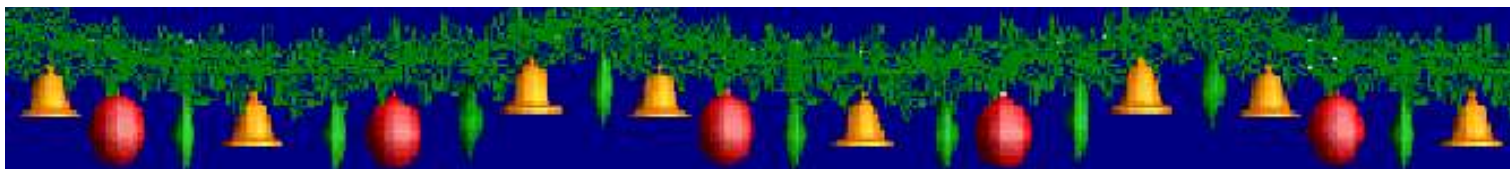
van hem zijn werkzaam in de boekenbranche, tot in de 19e eeuw aan toe. Hun handelscontacten strekken zich uit tot over de Belgische landgrenzen, wat de Verdussens tot één van de interessantste uitgeverfamilies van de Zuidelijke Nederlanden maakt.

Ondanks oorlogen en economische crisissen krijgen de Verdussens het voor elkaar om door een mengeling van voorzichtigheid, flexibiliteit, volharding, durf en natuurlijk geluk, hun bedrijf verder uit te bouwen tot een belangrijke speler in het

toenmalig grafische wereldje. In 1876 werd een straat (Verdussenstraat) in Antwerpen vernoemd naar deze drukkersfamilie.

De 17e eeuwse boeken, tentoongesteld in een vitrine, zijn geschonken door mevrouw de Leeuw-Luijks. De boeken zijn uitgegeven door de familie Verdussen.

De leden van deze familie waren voorouders van haar overleden man, die zich ten doel gesteld had om boeken, uitgegeven door deze drukkersfamilie, te verzamelen en hierdoor te behouden voor het nageslacht.

SPONSOREN / DONATEURS 2024

Amstel Graphics B.V. Amstelveen
BAKXXX Graphic Design, Bergen op Zoom
Bal Media Print Management, Schiedam
ControlMedia, Etten-Leur
De Snelle Drukkers B.V., Vlaardingen
Drukkerij Durenkamp, Aardenburg
Drukkerij Hendrickx, Etten-Leur
Drukkerij Juten, Bergen op Zoom
Drukkerij Snep, Eindhoven
Drukkerij Vorsselmans, Zundert
F1 = Help, Gouda
Geskus Grafimedia, Fijnaart
Grafische Handelonderneming Mekes B.V., Roosendaal
Letterwerkplaats Joost, Haarlem
Luijten Adviesgroep, Etten-Leur
Magneet Communicatiecentrum, Schiedam
Oranjefonds, NL-Doetdag
PvW Offsetservice, Oss
Rabobank West-Brabant Noord
Trainingsbur. Zorginstellingen, De Keerzijde, Zevenberg 'hoek
Stichting Christo Stefanoff, Werkhoven
StickGoed, Roosendaal

Mevr. E. Buurstede-Jochems, Etten-Leur
Mevr. B.M. Doppen-van Raamsdonk, Etten-Leur
Mevr. L. in 't Groen-Evers, Breda
Mevr. A. Makken, Maasland
Mevr. Strijbosch-Aanholt, Venlo
Mevr. J. de Leeuw-Luyks, Etten-Leur
Dhr. D. Buurstede, Breda
Dhr. S. Adriaanse, Eindhoven
Dhr. M.J.H. Bakker, Oosterhout
Dhr. L. van Beek, Breda
Dhr. A.A.J. Buisman, Amsterdam
Dhr. J. Vandenbroeke, Essen-België
Dhr. J. van Ginneken, Etten-Leur
Dhr. P. Goossens, Antwerpen
Dhr. H. Jochems, Oosterhout
Dhr. W. Laanstra, Etten-Leur
Dhr. F. Metsaers, Oosterhout
Dhr. J. Mugge, Etten-Leur
Dhr. L. Nederlof, Klundert
Dhr. P. van der Neut, Etten-Leur
Dhr. F. Reijnders, Numansdorp
Dhr. A. de Rijck, Etten-Leur
Dhr. H. v.d. Spijker, Geertruidenberg
Dhr. Verseveldt, Etten-Leur
Dhr. J.H. Vis, Barendrecht
Dhr. en mevr. van Gulp, Molenhoek
Dhr. en mevr. van Bedaf, Klundert
Dhr. en mevr. Suijkerbuijk, Rijsbergen

WORKSHOPS

INTRODUCTIE-WORKSHOP "LETTERZETTEN/DRUKKEN"

Gedurende 3 opeenvolgende dagdelen wordt aan de deelnemers de beginselen bijgebracht van het zet- en drukprocedé. Elke deelnemer zet en drukt briefpapier, visitekaartje, label of een poster(tje). Het uitgangspunt is een simpel ontwerp of idee, omdat "het bijbrengen van de basis" en "het gevoel krijgen" centraal staat.

Het letterzetten gebeurt met houten en loden letters. Het drukken gebeurt in boekdruk (look wel hoogdruk genoemd) op verschillende drukpersen. Dit is mede afhankelijk van het formaat van het ontwerp.

Iedere dagdeel heeft dus een onderwerp, te weten het drukken van: een labeltje, poster(tje) en huisstijl (visitekaartje, brief, of zoiets).

In 3 dagdelen maak je dus 3 verschillende soorten drukwerk.

WORKSHOP "LETTERPRESS"

Gedurende één of meerdere ochtenden werken de cursisten zelfstandig onder professionele begeleiding aan een opdracht, door de deelnemer zelf aan gedragen. Er wordt gewerkt in de Grafische Werkplaats. De deelnemer zet en drukt dus met als uitgangspunt een eigen ontwerp of idee.

Het letterzetten gebeurt met houten en loden letters.

Het drukken gebeurt in hoogdruk op diverse drukpersen.

WORKSHOP "WERKMAN"

Er kan gewerkt worden volgens de "Werkman-methode".

De Groninger drukker/kunstenaar H.N. Werkman maakte in zijn werk gebruik van verschillende druktechnieken. Hij combineerde sjabloneren, stempelen en "met een roller op papier werken" en maakte daarmee unieke kunstwerken (druksels geheten), die over de hele wereld bekendheid genieten. Vaak gebruikte hij hierbij stukjes karton of ander materiaal, die hij zelf de gewenste vorm gaf door te scheuren, knippen of snijden".

Deze workshop wordt gegeven met minimaal 4 à 5 personen.

Interesse om een workshop te volgen?
info@grafischewerkplaatsetten-leur.eu

**WILT U OOK ONS MUSEUM
STEUNEN? WORD DONATEUR!**

U kunt zich aanmelden via:
info@nederlandsdrukkerijmuseum.eu

**Nederlands
Drukkerij
Museum**

COLOFON:

eindredactie: Cees Jochems

vormgeving en opmaak: Frans de Nijs

abonneren:

nieuwsbrief@nederlandsdrukkerijmuseum.eu